

Eğitim Kurumlarında İletişim ve İletişim Stratejilerine Yönelik Okul İdarecilerinin Görüşleri

Opinions of School Administrators on Communication and Communication Strategies in Educational Institutions

ÖZET

Bu çalışmanın amacı eğitim kurumlarında iletişim ve iletişim stratejilerine yönelik okul idarecilerinin görüşlerinin değerlendirilmesidir. Bu çalışmanın yöntemi belirlenirken nitel araştırma tekniklerinden fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Bu kapsamda kolayda örnekleme yöntemi ile araştırmaya 15 okul idarecisi dahil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış 3 sorudan oluşan bir görüşme formu tercih edilmiştir. Ulaşılan veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre, okul idarecilerinin iletişim süreçlerini güçlendirmek için benimsedikleri stratejileri yansıtmaktadır. Stratejiler, okul topluluğu içinde şeffaflık, açıklık ve çeşitli iletişim kanallarının kullanılmasını vurgulamaktadır. Bu sayede öğrenci-öğretmen-veli ilişkileri geliştirilirken, akademik başarı ve öğrenci refahı desteklenmektedir. Ayrıca, teknoloji ve acil durum iletişim planları gibi pratik araçlar kullanılarak iletişim süreçleri daha verimli hale getirilir. Bu yaklaşımlar, okul topluluğunun daha güçlü bir iletişim ağı oluşturmasını ve öğrenci başarısını artırmasını amaçlar

Anahtar Kelimeler: Okul, İletişim, İletişim Stratejisi, Okul İdarecisi.

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate the views of school administrators on communication and communication strategies in educational institutions. While determining the method of this study, phenomenology design, one of the qualitative research techniques, was preferred. In this context, 15 school administrators were included in the study with convenience sampling method. A semi-structured interview form consisting of 3 questions was preferred as a data collection tool. The data obtained were evaluated by content analysis. According to the findings of the study, it reflects the strategies adopted by school administrators to strengthen their communication processes. The strategies emphasize transparency, openness and the use of various communication channels within the school community. This improves student-teacher-parent relationships and supports academic achievement and student well-being. In addition, communication processes are made more efficient through the use of technology and practical tools such as emergency communication plans. These approaches aim to help the school community build a stronger communication network and increase student achievement

Keywords: School, Communication, Communication Strategy, School Administrator

GİRİŞ

İnsanlar sosyal yaratıklar oldukları için iletişim kurmak isterler. İnsanlar doğuştan gelen bir iletişim yeteneğine sahiptir. İletişim bizim için anne karnında başlar. Doğuma kırk hafta kala anne karnında iletişim gerçekleşir. Ergin (2014), çocuğun henüz anne karnındayken, hatta zigot ya da cenin aşamasındayken bile annesiyle konuştuğuna şüphe olmadığını ileri sürmektedir. Bu dönemde bebek mekanik, termal ve kimyasal uyarılara tepki verir ve annenin deneyimlerinden doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenir. Birey içi iletişimin ilk aşaması olarak kabul edilen anne karnından itibaren büyümeye devam eder. "İletişim" teriminin çok sayıda anlamı vardır. Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına iletilmesi, bildirişim, haberleşme, iletişim TDK'nın (2020) iletişim tanımıdır. Demircan (2013) iletişimi, bir insanla bir bilgisayar (programcı), bir makineyle bir makine (güdümlü araçla güdümlü araç) arasındaki ilişkiler de dâhil olmak üzere, insanlar arasında farklı ilişkilerin kurulması ve bu ilişkilerin çeşitli yollarla sürdürülmesi süreci olarak tanımlamaktadır. Bu konuda Kalaman ve Batu (2018) aşağıdaki açıklamayı yapmaktadır: Yazılı, sözlü ve görsel iletişim araçları vasıtasıyla insanlar duygu ve düşüncelerini bilinçli bir şekilde doğrudan veya dolaylı olarak bir kişiden diğerine, bir gruptan diğerine, bir toplumdaki diğerine veya bir toplumdaki diğerine aktarırlar. Bu dinamik ve anlaşılabilir mesaj alışverişi süreci bir bağın oluşmasını sağlar. Bu tanımlar, başkalarıyla iletişim kurmanın esasen fikirlerimizi ve duygularımızı onlara ifade etme eylemi olduğunu göstermektedir. Kişiler arası iletişimi geliştirmenin ve insanların bir medeniyet olarak bir arada yaşamasını sağlamanın en önemli aracı olarak kabul edilir.

İsteklerin, arzuların, anlayışların, hislerin, duyguların, olguların, yaklaşımların, bilgilerin, düşüncelerin, algıların, fikirlerin ve sezgilerin diğer insanlara aktarılması ve bu süreçte bireyler arasındaki karşılıklı temas, iletişim süreci

Ali Erfakı¹ 
Metin Uçar² 
Eser Aracı³ 
Yunus Karaman⁴ 

How to Cite This Article

Erfakı, A., Uçar, M., Aracı, E. & Karaman, Y. (2023). "Eğitim Kurumlarında İletişim ve İletişim Stratejilerine Yönelik Okul İdarecilerinin Görüşleri", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:55; pp:4081-4089. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.72835>

Arrival: 03 September 2023
Published: 30 November 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Okul Müdürü, MEB, Hatay, Türkiye

² Okul Müdürü, MEB, Hatay, Türkiye

³ Müdür Yardımcısı, MEB, Hatay, Türkiye

⁴ Öğretmen, MEB, Diyarbakır, Türkiye

için yapılan açıklamalardır (Tanrıverdi, 2014). İletişimin kaynağı, iletişim sürecini etkileyen temel unsurlardan biridir. İletişim kaynakları üzerine yapılan araştırmalar çoğunlukla sosyal bilimler ve psikoloji alanlarında yürütülmektedir ve araştırmaların farklı iletişim kaynaklarının bireyleri nasıl etkilediğine baktığı görülmektedir. Farklı denek grupları üzerinde yapılan çalışmalarda denek grubuna bazı mesajlar gönderilmiş ve her bir denek grubuna farklı teknikler kullanılarak mesajlar iletilmiştir. Kaynağın güzelliği, inandırıcılığı, karizması ve bilgisi gibi faktörler de bu araştırmalarda kullanılan kaynak nitelikleri arasında yer alıyor. Diğer estetik unsurlara kıyasla kaynağın güvenilirliğinin davranış değişikliği üzerinde daha büyük bir etkiye sahip olduğu gözlemlenmektedir. İnceoğlu'na (2010) göre, kaynağın güvenilirliği ile mesajı ileten kişinin davranış değiştirme becerisi karşılaştırılabilir. İletişim sırasında anlam alışverişi çok çeşitli çevresel ve bireysel değişkenlerden etkilenir. Bireyler iletişim süreci boyunca bu ipuçlarını seçer ve gruplandırır. İletişim sürecinin en temel yönlerinden biri, ilgili uyarıcıları analiz etmek, değerlendirmek ve anlamsal önemlerini belirlemektir. Bu sürecin anlaşılmasını kolaylaştırmak için, iletişim sürecinde yer alan temel bilgiler ve roller hakkında daha fazla ayrıntıya girelim. Kaynaklar, alıcılar, mesajlar, kanallar, geri bildirim ve gürültü iletişim aşamasının unsurları olarak tanımlanır (Tuna, 2012). Aşağıda, iletişim fikrinin alt boyutlarını oluşturan olguların bir tanımı yer almaktadır:

Kaynak: İletişim aşaması boyunca mesajın taşıyıcısı kaynak olarak bilinir ve konuşmayı başlatma gücüne sahiptir. Kaynak, ilk iletişim aşamasında aktarım talebini alıcının anlayabileceği şekilde şifreler. Kaynak, iletişim aşamasının ilerlemesini mümkün kılan ve başka bir kişi ya da kuruluş üzerinde değişik bir etki yaratmayı amaçlayan iletişim unsurudur (Tuna, 2012). Bilgi sağlayıcı, iletişimde kaynak olgusunun tanımlanma biçimidir. Bir radyo yapımcısı, kitap yazarı, gazete muhabiri, haber sunucusu ya da birebir iletişim kuran biri bu kategoriye girebilir (İnceoğlu, 2010). İletişim aşaması, mesajın kaynak tarafından gönderilmesiyle başlar. İletişim aşamasının başarılı bir şekilde gelişmesi ve sürdürülebilmesi için kaynağın belirli niteliklere sahip olması gerekir (MEB, 2015).

Kaynak tarafından iletilecek mesajın nasıl kodlanacağı yanı sıra kodlama şemasında kullanılan işaret ve sembollerin anlamlarının anlaşılmasının da önemli olduğu düşünülmektedir. Bir iletişim olması gerekenden farklı kodlandığında, alıcının bunu yanlış yorumlama olasılığı daha yüksek olabilir. Çok dilli bireylerin etkili iletişim kurabilmeleri için her bir dilin birçok uygulamasının farkında olmaları gerekir. Kaynak, amaçlanan mesaja ulaşmak için dilsel unsurların yanı sıra beden dili, jestler ve yüz ifadeleri gibi sözsüz iletişim tekniklerinde de yetkin olmalıdır (Tuna, 2012).

Açıklama (Remark): Bilginin özü ya da asıl ürünü mesajdır. İleti, bir unsurun iletme istediği bilgi ve fikirdir (İnceoğlu, 2010). Bilgi, duruş, baş sallama, dokunma, koku ve görme gibi sözel olmayan ipuçları kullanılarak da insanlar arasında doğrudan iletilebilir. Bu nedenle, kişilerarası iletişim sürecinde beden dilinin ustalıkla kullanılmasının çok önemli olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, kişilerarası etkileşimin gerçekleşmesi için hem sözlü hem de sözsüz duygular gereklidir. Bu nedenle, kişilerarası iletişim hem sözlü hem de sözsüz teması içerir. Çalışır'a (2015) göre, kişilerarası iletişimin birincil amacının diğer kişi ya da kişileri etkilemek olduğunu söylemek makuldür.

Kaynak, alıcıya gönderilen fikir, duygu ve verilerden oluşan mesajı kodlar. Bunlar, mesajın yazarının duygu ve fikirlerini kelimeler, jestler ve mimikler aracılığıyla ifade ettiği sözlü ve görsel ürün iletişimleridir. Bir mesajın açıklaması, bir yazı tekniği ve kalem kullanılarak kağıda yazılan bir dil kullanılarak sunulan bir cep telefonunda veya gazete manşetinde bulunabilir. Yazılı harflerden oluşan kalıplar, sesli ifadeler ve bu duygulara eşlik eden göz, el, kol ve vücut hareketleri, jest ve mimiklerle birlikte iletişim biçimleri olarak kabul edilir (Tuna, 2012).

Kodlama Mesajı bir işaret olarak temsil etmek için kullanılan semboller koda anlamını verir. Gönderici kaynağın iletme istediği veri, duygu ve kavramların alıcının algılama derecesine uygun davranış ya da semboller aracılığıyla aktarılması olarak tanımlanır. Vericinin konuşma ve yazma yetenekleri kodlama yoluyla ortama taşınır. İletişimin aktif bir şekilde yürütülebilmesi için, kaynak kodlamayı gerçekleştirirken alıcının da aşına olduğu sembollerini kullanması gerekir. Mesajı oluşturan kişi kodlama sürecinden sorumludur (MEB, 2015).

Kod çözme, iletilen bir mesajın alıcı tarafından erişildikten sonra aslına uygun olarak anlamlı bir şekilde yorumlanması sürecidir. Hem kaynak hem de alıcı mesaja aynı anlamı verdiğinde ve alıcı mesajı anlamlı bir şekilde çözebildiğinde iletişim başarılı sayılabilir (MEB, 2015). İletişim için kanal/araç: İletişim kanalı, alıcıyla iletişim kurmak için kullanılan bir araç olarak adlandırılır. Kitle iletişimi döneminde radyo, gazete, sinema, televizyon ve kimi zaman sanal iletişim ortamları -bizim kuşağın teknik harikaları olan sosyal medya platformları- da kanal olarak kabul edilir. Ancak araç kullanılarak yapılan tüm iletişimler kitle iletişimi olarak kabul edilmez. Bir tür dolayımli iletişim olsa da telefon iletişimi kitle iletişimi değildir. E-posta ve mektup yazışmaları da aynı şekilde dolayımli iletişimdir, ancak kitle iletişimi değildir (İnceoğlu, 2010). Tuna (2012) kanalın, mesajın gerçek anlamda iletilmesinin bir bileşeni olarak kendini gösterdiğini ileri sürmektedir. Mesajın alıcı tarafından alınabilmesi için gerekli bir yöntemin var olması gerekir. Bu yöntemin yapısı iletişim aşamasına göre geliştirilir. Çünkü birey kodlamayı öğrendiği beden dilini de kullanır. Duyular etkin bir şekilde kullanıldığında son derece etkili bir iletişim sağlanmış olur.

Alıcı Mesajı alan, gören veya duyan kişi, topluluk, grup veya kurum alıcı olarak bilinir ve iletişimin bir diğer bileşenidir. Mesajın ya da bilginin hedeflenen kitleye ulaşip ulaşmadığının, ulaştıysa ne ölçüde etkili olduğunun belirlenmesinde birincil ölçütün alıcı ya da alıcıların tepkileri olduğu kabul edilmektedir (İnceoğlu, 2010).

Algılama (Tarama): Algılama becerisi, alıcının ya da alıcıların kaynak tarafından iletilen mesajı nasıl değerlendirdiğiyle bağlantılı olan filtreleme sürecinde kullanılır. Algının gelişimi zihinsel ve duygusal bir süreçtir. Duyu organları tarafından görülen verilerin tek başına hiçbir önemi yoktur. Mesajın alıcısı, halihazırda bildiği gerçekleri kendi amaçları, değerleri ve inançları ışığında değerlendirirken aynı zamanda bir tutum da sergiler. Kaynak, vermek istediği mesajı formüle etmenin yanı sıra, aldığı verileri değerlendirir ve bunları belirli hedeflere, eylemlere, kanaatlere ve değer değerlendirmelerine ilişkin kodlara dönüştürür. Başka bir deyişle, göndericinin algılama yeteneği sayesinde gerçekleşir. Dolayısıyla, MEB'e (2015) göre, algılama aşaması bir filtre görevi görür.

Geri bildirim: İletişim literatürüne göre geri bildirim, hedefin kendisine iletilen bir mesaja ya da bilgiye verdiği yanıtıdır. Bu noktada geri bildirim, kaynağın beklenti ve ihtiyaçlarının ne derece karşılandığını ve iletişim aşamasının planlandığı gibi ilerleyip ilerlemediğini ölçmede kritik bir rol oynar (İnceoğlu, 2010).

Sesler İletişimi engelleyen şeyler gürültü olarak sınıflandırılır. İletişim aşamasında kendiliğinden ortaya çıkan, iletişimi engelleyen ve olumsuz etkileyen her türlü faktör gürültü olarak adlandırılır. Gürültü, kaynak tarafından gönderilen mesaj ile hedef birim tarafından alınan mesaj arasındaki uyumsuzluğun nedenidir. Bu süreç boyunca iletişimi ortaya çıkaran bileşenlerin evrimleştiği ve yeni şekiller aldığı iddia edilmektedir. İnsanlar artık hedeflerine ulaşmak ve sürekli güncellenen bilgiye erişim arzularını yerine getirmek için sosyal etkileşime ihtiyaç duymaktadır. İnsan, çevresiyle etkileşime girerek onları değiştirmiş ve bu değişiklikler de farklılaşarak karşılıklı bir şekilde gelecek nesillere aktarılmıştır. İletişimin temelleri arasında, belirli ön kabullere ve deneyimlere dayanarak çevreden gelen sinyalleri değerlendirme, bu mesajlara uygun şekilde yanıt verme ve bu tepkileri uygun beden dili ve ek anlamlar yoluyla iletme kapasiteleri yer almaktadır (Tuna, 2012).

Sosyal kurumlar olarak okullar temelde insanlardan oluşur. Yöneticiler ve öğretmenler arasındaki sağlıklı karşılıklı iletişim ve etkileşim, bu tür kurumlarda rollerini mümkün olan en üst düzeyde yerine getirebilmeleri için gereklidir. Yönetim ve öğretmenler arasındaki kopukluk ve çatışma, karşılıklı iyi bir bağlılık ve iletişim eksikliğinden kaynaklanabilir. Bu kopukluklar ve anlaşmazlıklar etkili bir şekilde ele alınmazsa, sosyal bir örgüt olan eğitim kurumu verimsiz hale gelebilir. Bu bağlamda, eğitim kurumlarında iletişim ve kişilerarası ilişkilerin çok önemli olduğu söylenebilir (Bursalıoğlu, 2012). Hoy ve Miskel'e (1991) göre iletişim, amaçları davranışa dönüştüren önemli bir yönetsel roldür. Ayrıca, paylaşılan eğitim hedeflerinin başarılması için bireyleri organize etme ve koordine etme yeteneğine de sahiptir. Başaran'a (2004) göre iletişimin rolleri arasında direktifleri iletme, bilgi taşımak, ilişkilere aracılık etmek, seçenekleri taşımak ve bir öğretim aracı olarak hizmet etmek yer almaktadır. Bilgi sağlayıcı ve bilgi alıcı iletişimin iki temel bileşenidir. Bununla birlikte, bilgi aktarıcısı iletişimi yöneten ve oluşturulacak iletişimin standardını belirleyen en önemli bileşendir (Celep, 1992). Bir şirkette iletişim sürecinin etkinliğinden büyük ölçüde yönetim sorumludur, çünkü bilgiyi ileten, iletişim sürecini başlatan ve yapısına karar veren yönetimdir (Celep, 1992; Açıkalın, 1998; Başaran, 2004). Eğitim kurumları açısından iletişim, tüm bileşenleri birbirine bağlayan ve aralarındaki barışı sağlayan bir süreçtir. Okul içinde koordinasyonun sağlanması, alınan kararların ve hazırlanan raporların üst yönetime bildirilmesi, sorunların çözülmesi, projelerin başlatılması ve kurum kültürüne özümsetilmesi etkili iletişime bağlıdır (Eroğlu, 2005). Olumlu etkileşimler yaratmak ve mesajın doğru anlaşıldığından emin olmak için okul yöneticilerinin öğretmenlerle ve diğer çalışanlarla etkili iletişim kurabilmesi gerekir (Başar, 1997). Okul yöneticileri ve öğretmenler arasındaki etkili iletişimin motivasyonu, iş tatminini ve performansı artırdığı gösterilmiştir (Özgan ve Aslan, 2008; Genç, 2005; Erbaş, 2008; Doğan ve Koçak, 2014). Bu aynı zamanda demokratik bir ortamın oluşturulması için de gerekli bir koşuldur (Celep, 1992). İnsanlar, gruplar ve örgütler amaçlarına ulaşmak için çabalarken sürekli olarak birbirleriyle etkileşim halindedir. Bu temas sırasında taraflar arasındaki ilişkilerde ve eylemlerde çatışmalar, anlaşmazlıklar ve uyuşmazlıklar ortaya çıkabilir ve bu durumlar şirket içinde çatışmaya yol açabilir (Rahim, 1992). İki birey ya da grup arasında çeşitli nedenlerle ortaya çıkan anlaşmazlık ya da uyumsuzluk çatışma olarak nitelendirilebilir. Bu şekilde, çatışma insanların olduğu her yerde doğal bir olay olsa bile, kurumun ilerlemesi ve büyümesi için anlaşmazlıkların doğru bir şekilde yönetilmesi ve çözülmesi çok önemlidir (Bayar, 2015). Çatışma yönetimi alanında önde gelen isimlerden biri olan Rahim (1992) çatışmayı, insanlar veya kuruluşlar arasında veya bunlar arasındaki anlaşmazlıklardan kaynaklanan bir tür etkileşim olarak tanımlamaktadır. Rahim'e göre çatışma, insan ilişkileri ve etkileşiminden doğal olarak ortaya çıkmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel fenomenolojik desen kullanılmıştır (Marton, 1988). Fenomenolojik araştırmada, incelenen olguyu deneyimleyen ve bunu ifade edebilen veya yansıtabilen bireyler veya gruplar veri kaynağı olarak kabul edilir. Olguyla ilişkili anlamları ve deneyimleri ortaya çıkarmak için görüşmeler yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013)

(Ekiz, 2003).

Çalışma Grubu

Bu çalışmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolayda örnekleme, araştırma grubunu belirlemek için kullanılan kasıtlı örnekleme tekniklerinden biridir. Kolayda örnekleme katılmak için en yakın kişilerin seçilmesi, o anda erişilebilir olanlardan gerekli örneklem büyüklüğüne ulaşılan kadar bu prosedürün devam ettirilmesini gerektirir (Karataş, 2015). Araştırmaya dahil olmak için onay veren 15 okul idarecisi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Tablo 1 örneklemin bilgilerini göstermektedir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Değişkenleri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Kıdem	Öğrenim Durumu
K1	Erkek	39	15	Yüksek Lisans
K2	Kadın	40	18	Lisans
K3	Erkek	37	12	Lisans
K4	Kadın	35	10	Lisans
K5	Erkek	41	16	Yüksek Lisans
K6	Kadın	44	17	Lisans
K7	Erkek	37	13	Lisans
K8	Kadın	45	19	Lisans
K9	Erkek	46	19	Lisans
K10	Kadın	42	17	Yüksek Lisans
K11	Erkek	38	15	Lisans
K12	Kadın	36	13	Lisans
K13	Erkek	39	16	Lisans
K14	Erkek	40	17	Lisans
K15	Erkek	42	18	Yüksek Lisans

Bu çalışmanın katılımcılarının demografik özelliklerine ilişkin yapılan analizlere göre, katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde, katılımcıların %60'ının erkek ve %40'ının kadın olduğu görülmektedir. Yaş dağılımına göre, katılımcıların yaş aralığı 35 ile 46 arasında değişmektedir. Katılımcıların yaş gruplarına göre frekansları şu şekildedir: 35 yaşında 1 kişi, 36 yaşında 1 kişi, 37 yaşında 2 kişi, 38 yaşında 1 kişi, 39 yaşında 2 kişi, 40 yaşında 2 kişi, 41 yaşında 1 kişi, 42 yaşında 2 kişi, 44 yaşında 1 kişi, 45 yaşında 1 kişi, ve 46 yaşında 1 kişi bulunmaktadır. Öğrenim durumu açısından ise, katılımcıların tamamının lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim aldığı gözlemlenmektedir. Lisans düzeyinde eğitim almış katılımcıların oranı %66.67 iken, yüksek lisans düzeyinde eğitim almış katılımcıların oranı %33.33'tür. Bu veriler, katılımcı grubunun cinsiyet, yaş ve öğrenim düzeyi açısından homojen olmadığını, farklı demografik özelliklere sahip bireylerin yer aldığını göstermektedir.

Veri Toplama Aracı

İki uzmanın bakış açısına dayanarak, araştırma konusundaki görüşlerini öğrenmek için 6 soruluk bir görüşme formu oluşturulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda form 3 soru ile son haline getirilmiştir. Sorular, katılımcıların konuya ilişkin tutumları, deneyimleri ve görüşleri hakkında bilgi edinmek amacıyla yazılı hale getirilmiş ve eğitmenlere yöneltilmiştir. Gönüllü bir görüşmeye katılması için eğitmenle ilk olarak araştırmacılar tarafından iletişime geçilmiş ve görüşmenin amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilmiştir. Belirlenen gün ve saatte, görüşmeler öğretmenin eğitim verdiği yerde gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma grubunun bir parçası olmak üzere çeşitli bölgelerden öğretmenler özenle seçilmiştir. Bu nedenle, öğretmenlerin çoğunluğu çeşitli elektronik arayüz araçları kullanılarak internet üzerinden uzaktan video görüşmelerine katılmıştır. Veri toplama sürecinde, öğretmenlerle yüz yüze ve sanal görüşmeler kendi programlarına göre planlanmış ve karşılıklı olarak mutabık kalınan bir zamanda gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler en az 17 dakika, en fazla 45 dakika sürmüş ve ortalama süre 28 dakika olmuştur. Araştırma için toplanan verilerin incelenmesinde içerik analizi yaklaşımı kullanılmıştır. İçerik analizi özünde, görüşme dökümlerinden elde edilen materyalin ilgili konunun teorik çerçevesine uygun olarak düzenlenmesidir. Bu çalışmada amaç, kodlar içindeki ilgili fikir ve temalardan kodlar türetmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İlk olarak, bu vakadaki görüşme verileri bilgisayar ortamına taşınmıştır. Genel olarak, öğretmenlerin yanıtları tekrar, yazım hataları ya da anlamsız cümleler açısından incelenmiştir (Ekiz, 2003). İki alan uzmanı bağımsız olarak verileri incelemiş, kod ve temaları çıkarmış ve çalışma analizinin geçerliliğini sağlamıştır. Araştırmacıların kod ve temalarının benzerlik oranı (r:75) önemli derecede bir ilişki olduğunu göstermiştir. Karar verilemeyen kodlar ve konular hakkında bağımsız bir alan uzmanının görüşü alındıktan sonra uygun olan veya önerilen kodlar ve temalar araştırmaya dahil edilmiştir. Böylece nitel araştırmada güvenilirliğin bir diğer boyutu olan inandırıcılık, puanlayıcı güvenilirliği ile desteklenmeye çalışılmıştır. Çünkü puanlayıcı güvenilirliğini sağlamak itibarı artırmanın bir yöntemidir. Kod ve tema geliştirmenin her aşamasında kuramsal çerçeveye yer verilmesine özen gösterilmiştir (Karataş, 2015). Nitel araştırma güvenilirlik türlerinden biri olan aktarılabilişliğin sağlanmasında, çalışmanın ve veri toplama süreçlerinin detaylı bir şekilde açıklanmasının yanı sıra teorik arka planın da verilmesinin çok yardımcı olduğu söylenebilir. (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

BULGULAR

Eğitim kurumlarında etkili iletişimin sağlanması için gördüğünüz en önemli stratejiler nelerdir?

Katılımcılara yöneltilen “Eğitim kurumlarında etkili iletişimin sağlanması için gördüğünüz en önemli stratejiler nelerdir?” şeklindeki açık uçlu soruya verilen yanıtlara ait doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir. Bir sonraki aşamada ise doğrudan alıntılar yorumlanmıştır.

(K1) "Okul içi iletişimde şeffaflık ve açıklık sağlamak çok önemlidir."

(K2) "İdarecilere düşen görev, öğretmenler ve personel arasındaki iletişimi teşvik etmek ve desteklemektir."

(K3) "İletişim kanallarını çeşitlendirmek, tüm paydaşların bilgiye ulaşmasını kolaylaştırır."

(K4) "Ebeveynlerle düzenli olarak iletişim kurmak, öğrenci başarısını artırır."

(K5) "Öğrenci-öğretmen iletişimini teşvik etmek için mentorluk programları oluşturmak önemlidir."

(K6) "Acil durumlar için iletişim planları hazırlamak, kriz yönetiminde kritik bir öneme sahiptir."

(K7) "Topluluk etkinlikleri düzenlemek, okul ve aile arasındaki iletişimi güçlendirir."

(K8) "Öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarına odaklanan iletişim, öğrenci refahını artırır."

(K9) "İletişim becerileri eğitimleri düzenlemek, öğretmenlerin iletişimde daha etkili olmalarına yardımcı olabilir."

(K10) "Paydaşlar arasında düzenli toplantılar düzenlemek, işbirliğini artırır ve sorunların çözülmesine katkı sağlar."

(K11) "Sorunları açıkça ifade etmek ve çözüm odaklı olmak, iletişimde olumlu bir atmosfer yaratır."

(K12) "Öğrencilerin geri bildirimlerini dinlemek ve değerlendirmek, okul yönetiminde önemli bir rol oynar."

(K13) "Teknolojiyi iletişimde etkin bir şekilde kullanmak, bilgi akışını hızlandırabilir."

(K14) "Eğitimciler arası işbirliğini teşvik etmek için planlı bir iletişim stratejisi oluşturmak önemlidir."

(K15) "İletişimde sürekli olarak geri bildirim almak ve iyileştirmeler yapmak, okulun başarısını artırabilir."

Bu ifadeler, eğitim kurumlarında etkili iletişimi sağlamak için okul idarecilerinin önerdiği stratejileri yansıtmaktadır. Bu stratejiler, okul topluluğunun daha iyi iletişim kurmasını ve öğrenci başarısını desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu değerlendirmeler, akademik bir bakış açısıyla ele alındığında, eğitim kurumlarının etkili iletişimi sağlamak için önerilen stratejilerin önemini ve çeşitliliğini yansıtmaktadır. Akademik başarı için öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi kritik öneme sahiptir. Şeffaflık ve açıklık, okul yönetimi tarafından sağlanırsa, tüm paydaşlar daha iyi bilgilendirilir ve eğitim sürecine daha fazla katılım sağlanabilir. Farklı iletişim kanallarının kullanılması, bilgiye erişimi kolaylaştırır ve modern teknolojinin etkili bir şekilde kullanılması, iletişimin hızlandırılmasına yardımcı olabilir. Bu da eğitim kurumlarının daha verimli çalışmasına katkı sağlar. Öğrenci-öğretmen işbirliği, öğrenci öğrenimini geliştirebilir ve öğretmenler arası mentorluk programları, yeni öğretmenlerin profesyonel gelişimini teşvik edebilir. Öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarına yönelik duyarlılık, özellikle psikososyal gelişimlerini ve refahlarını olumlu bir şekilde etkileyebilir. Bu, öğrenci başarısını destekleyebilir ve olumsuz davranışların azaltılmasına yardımcı olabilir. Bu stratejiler, eğitim kurumlarının hem akademik hem de duygusal açıdan başarılı bir öğrenme ortamı sağlamak için çeşitli yollarla iletişimi iyileştirmesine olanak tanır. Bu sayede öğrencilerin öğrenmeleri daha etkili bir şekilde desteklenir ve okul topluluğu daha sağlam bir temel üzerinde bir araya gelir.

Okulunuzun iletişim süreçlerini geliştirmek ve güçlendirmek için hangi adımları atmaktasınız?

Katılımcılara yöneltilen “Okulunuzun iletişim süreçlerini geliştirmek ve güçlendirmek için hangi adımları atmaktasınız?” şeklindeki açık uçlu soruya verilen yanıtlara ait doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir. Bir sonraki aşamada ise doğrudan alıntılar yorumlanmıştır.

(K1) "Okulumuzda iletişim süreçlerini geliştirmek için düzenli olarak öğretmen-öğrenci görüşmeleri organize ediyoruz."

(K2) "Ebeveynlerle daha etkili iletişim kurabilmek için düzenli olarak ebeveyn toplantıları düzenliyoruz."

(K3) "Okul personeli arasındaki iletişimi teşvik etmek amacıyla düzenli toplantılar ve atölye çalışmaları düzenliyoruz."

(K4) "İletişim kanallarını çeşitlendirmek için okulumuzun web sitesi ve dijital platformları aktif olarak kullanıyoruz."

(K5) "Öğrenci-öğretmen ilişkilerini güçlendirmek için mentorluk programları oluşturduk."

(K6) "Öğrenci öğrenimini desteklemek için haftalık öğrenci başarı toplantıları düzenliyoruz."

(K7) "Acil durumlar için iletişim planları hazırlayarak okul topluluğunu bilgilendiriyoruz."

(K8) "Topluluk etkinlikleri ve projeleri düzenleyerek okul ile aile arasındaki ilişkileri güçlendiriyoruz."

(K9) "Öğretmenlere iletişim becerileri eğitimleri sunarak iletişim becerilerini geliştirmelerine destek oluyoruz."

(K10) "Okulunuzun farklı departmanları arasında düzenli toplantılar düzenleyerek işbirliğini teşvik ediyoruz."

(K11) "Sorunları ele almak için açık iletişimi teşvik ediyoruz ve geri bildirimlere açığız."

(K12) "Öğrencilerin görüşlerini ve önerilerini düzenli olarak topluyor ve değerlendiriyoruz."

(K13) "Teknolojiyi iletişimde daha etkin bir şekilde kullanabilmek için personelimize eğitimler düzenliyoruz."

(K14) "Öğretmenler arasında işbirliğini artırmak için planlı bir iletişim stratejisi geliştiriyoruz."

(K15) "İletişim süreçlerimizi sürekli olarak gözden geçiriyor ve iyileştirmeler yapmak için çaba harcıyoruz."

Bu ifadeler, okul idarecilerinin iletişim süreçlerini güçlendirmek ve geliştirmek için uyguladıkları çeşitli stratejileri yansıtmaktadır. Bu stratejiler, okul topluluğunun daha iyi iletişim kurmasını ve öğrenci başarısını artırmayı hedeflemektedir. Bu değerlendirmeler, okul idarecilerinin iletişim süreçlerini geliştirmek ve güçlendirmek amacıyla benimsedikleri stratejileri yansıtmaktadır. Bu stratejiler, okul idarecilerinin iletişim süreçlerini geliştirme konusundaki taahhüdünü ve çeşitliliğini göstermektedir. İletişim süreçlerini çeşitli paydaşlarla (öğrenciler, öğretmenler, ebeveynler ve diğer personel) etkili bir şekilde ele almak, okulun başarısını ve topluluk bağımlılığını artırabilir. Özellikle ebeveynlerle daha düzenli ve açık iletişim, öğrenci başarısı üzerinde olumlu bir etki yaratabilir. Aynı zamanda, öğretmenlerin iletişim becerilerini geliştirmek için eğitimler düzenlemek, sınıf içi etkileşimi olumlu bir şekilde etkileyebilir ve öğrenci-öğretmen ilişkilerini güçlendirebilir. İşbirliği ve toplantılar, okul içi departmanlar arası iletişimi artırarak daha bütünsel bir öğrenme deneyimi sunabilir. Teknolojinin etkili bir şekilde kullanılması, bilgi akışını hızlandırabilir ve paydaşların daha iyi bilgilendirilmesini sağlayabilir. Sonuç olarak, bu stratejiler okul idarecilerinin okul topluluğunu daha sağlam bir temel üzerine inşa etme ve öğrenci başarısını artırma çabalarını yansıtmaktadır.

Öğrenci, öğretmen ve veli iletişimi arasında olumlu bir etkileşimi desteklemek için kullandığınız örnek uygulamaları paylaşabilir misiniz?

Katılımcılara yöneltilen "Öğrenci, öğretmen ve veli iletişimi arasında olumlu bir etkileşimi desteklemek için kullandığınız örnek uygulamaları paylaşabilir misiniz?" şeklindeki açık uçlu soruya verilen yanıtlara ait doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir. Bir sonraki aşamada ise doğrudan alıntılar yorumlanmıştır.

(K1) "Okulumuzda düzenli olarak öğrenci-öğretmen veli toplantıları düzenliyoruz, bu toplantılarda öğrenci gelişimini ve akademik ilerlemeyi ele alıyoruz."

(K2) "Eğitim konularında seminerler ve atölye çalışmaları düzenleyerek öğrenci velilerini eğitim süreçlerine daha aktif katılım sağlamaları konusunda bilgilendiriyoruz."

(K3) "Okulumuzun web sitesinde ve uygulamasında düzenli güncellemeler ve duyurular ile iletişimi güçlendiriyoruz."

(K4) "Öğrenci başarılarını ve gelişimlerini düzenli olarak velilere raporlarla iletiyoruz."

(K5) "Öğrenci-öğretmen-veli üçlüsünün bir araya gelmesini sağlayan aylık kahve sohbetleri gibi etkinlikler düzenliyoruz."

(K6) "Okul içinde iletişim kutuları ve geri bildirim formları kullanarak öğrencilerin ve velilerin görüşlerini topluyoruz."

(K7) "Velileri öğrencilerin etkinliklerine ve projelerine davet ederek öğrenci deneyimini daha fazla paylaşılabilir hale getiriyoruz."

(K8) "Acil durumlar için iletişim planları ve acil iletişim hatları oluşturarak velileri güvende tutuyoruz ve anlık bilgilendirme sağlıyoruz."

(K9) "Öğretmen-veli buluşmaları düzenleyerek bire bir iletişimi teşvik ediyoruz."

(K10) "Sınıf temsilcileri ve okul aile birliklerinin kurulması ile velilerin okul yönetimine daha aktif katılmasını sağlıyoruz."

(K11) "Öğrenci, öğretmen ve veli arasında sık sık iletişim platformları oluşturuyoruz, bu platformlarda sorunları ele alıyoruz."

(K12) "Öğrenci velilerini okul etkinliklerine ve projelerine gönüllü olarak katılmaya teşvik ediyoruz."

(K13) "Eğitim konusunda öğrenci velilerine kaynaklar ve rehberlik sunuyoruz, böylece öğrenci başarısını arturmalarına yardımcı oluyoruz."

(K14) "Okul etkinlikleri ve toplum projeleri aracılığıyla velilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin bir araya gelmesini sağlıyoruz."

(K15) "Okulumuzun iletişim politikalarını düzenli olarak gözden geçiriyor ve güncelliyoruz, böylece daha etkili bir iletişim sağlamaya çalışıyoruz."

Bu ifadeler, okul idarecilerinin öğrenci, öğretmen ve veli arasında olumlu etkileşimi desteklemek amacıyla kullandığı çeşitli uygulamaları yansıtmaktadır. Bu uygulamalar, iletişim kanallarını çeşitlendirme, bilgi akışını artırma ve paydaşları daha aktif bir şekilde katılım sağlama konularında odaklanmaktadır. Bu sayede okul topluluğu daha güçlü bir iletişim ağı oluşturabilir ve öğrenci başarısını artırabilir. Bu değerlendirmeler, öğrenci, öğretmen ve veli iletişimi arasındaki olumlu etkileşimi teşvik etmek ve geliştirmek için okul idarecilerinin uyguladığı stratejileri yansıtmaktadır. Bu ifadeler, okul idarecilerinin iletişim süreçlerini güçlendirmeye yönelik birçok etkili yaklaşımı benimseyerek öğrenci, öğretmen ve veli arasındaki etkileşimi artırma çabalarını yansıtmaktadır. Öğrenci-öğretmen-veli üçlüsünün bir araya gelmesini sağlayan etkinlikler ve toplantılar, paydaşlar arasında karşılıklı anlayışı artırabilir ve işbirliğini teşvik edebilir. Ayrıca, düzenli olarak bilgi paylaşımı ve geri bildirim alma fırsatları, iletişimi daha açık ve etkili hale getirebilir. Okul idarecileri ayrıca acil durumlar için iletişim planları oluşturarak velileri güvende tutmayı ve anlık bilgilendirme sağlamaya amaçlıyorlar. Öğretmen-veli buluşmaları ve birebir iletişim, öğrencilerin gelişimini yakından takip etmeyi ve gerektiğinde müdahale etmeyi kolaylaştırabilir. Sonuç olarak, bu stratejiler, okul topluluğunun iletişimini güçlendirmeye yönelik kapsamlı ve etkili bir yaklaşım sunmaktadır. Bu sayede öğrenci başarısı ve öğrenme deneyimi olumlu yönde etkilenebilir.

SONUÇ

Bu değerlendirmeler, eğitim kurumlarında etkili iletişimi sağlamak amacıyla okul idarecileri tarafından önerilen stratejileri yansıtmaktadır. Bu stratejiler, eğitim kurumlarının hem akademik başarıyı hem de duygusal refahı desteklemeyi amaçlar. Özellikle şeffaflık, açıklık ve çeşitli iletişim kanallarının kullanılması, paydaşlar arasında güveni artırır ve bilgi akışını kolaylaştırır. Öğrenci-öğretmen-veli ilişkilerini güçlendiren uygulamalar, öğrenci başarısını desteklerken, duygusal ihtiyaçlara odaklanma ise öğrenci refahını artırır. Bu stratejilerin uygulanması, eğitim kurumlarının daha etkili ve verimli bir iletişim ortamı oluşturmasına yardımcı olur. Sonuç olarak, bu yaklaşımlar öğrenci başarısını artırma ve okul topluluğunu daha güçlü bir şekilde bir araya getirme amacı taşır.

Bu ifadeler, okul idarecilerinin iletişim süreçlerini güçlendirmek ve geliştirmek amacıyla benimsedikleri stratejileri yansıtmaktadır. Bu stratejiler, okul topluluğunun daha etkili iletişim kurmasını ve öğrenci başarısını artırmayı hedeflemektedir. Özellikle şeffaflık, açıklık ve çeşitli iletişim kanallarının kullanılması, paydaşlar arasında güveni artırır ve bilgi akışını kolaylaştırır. Öğrenci-öğretmen-veli ilişkilerini güçlendiren uygulamalar, öğrenci başarısını desteklerken, duygusal ihtiyaçlara odaklanma ise öğrenci refahını artırır. Bu stratejilerin uygulanması, eğitim kurumlarının daha etkili ve verimli bir iletişim ortamı oluşturmasına yardımcı olur. Sonuç olarak, bu yaklaşımlar öğrenci başarısını artırma ve okul topluluğunu daha güçlü bir şekilde bir araya getirme amacı taşır.

Bu ifadeler, eğitim kurumlarında öğrenci, öğretmen ve veli arasındaki olumlu etkileşimi desteklemek amacıyla kullanılan uygulamaları özetlemektedir. Bu uygulamaların temel odak noktaları, iletişim kanallarını çeşitlendirmek, bilgi akışını artırmak ve paydaşları daha aktif katılım sağlamaya teşvik etmektir. Özellikle, düzenli olarak düzenlenen öğrenci-öğretmen-veli toplantıları, bilgi paylaşımını ve karşılıklı anlayışı artırabilir. Ayrıca, teknoloji ve dijital platformlar, iletişimi hızlandırarak bilgiye daha hızlı erişim sağlar. Acil durum iletişim planları, güvenlik ve anlık bilgilendirme konularında önemli bir rol oynar. Öğretmen-veli buluşmaları ve bireysel iletişim, öğrenci gelişimini yakından takip etmeyi ve gerektiğinde müdahale etmeyi kolaylaştırır. Bu stratejiler, okul topluluğunu daha güçlü bir iletişim ağı oluşturarak öğrenci başarısını artırmaya yönelik kapsamlı bir yaklaşım sunar. Sonuç olarak, bu uygulamalar, öğrenme deneyimini daha verimli ve öğrenci-öğretmen-veli arasındaki ilişkiyi daha sağlam hale getirme hedefini taşır.

Yapılan analiz eğitim kurumlarının iletişim stratejilerini geliştirmesi ve öğrenci, öğretmen ve veli arasındaki etkileşimi iyileştirmesi gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Özellikle eğitim kurumlarının hem akademik başarıyı hem de öğrenci duygusal refahını desteklemeyi amaçlaması önemlidir. Bu, öğrencilerin sadece bilgi kazanmakla kalmayıp aynı zamanda duygusal gelişimlerine de odaklanılmasını gerektirir. İletişim stratejilerinin içerdiği şeffaflık, açıklık ve çeşitli iletişim kanallarının kullanılması, paydaşlar arasında güvenin temelini oluşturur. Eğitim kurumlarının, veliler, öğrenciler ve öğretmenler arasındaki iletişimde şeffaf ve açık olmaları, herkesin aynı hedeflere odaklanmasına yardımcı olur. Bilgi akışının kolaylaştırılması, paydaşların eğitim sürecine daha etkin katılımını teşvik eder. Öğrenci-öğretmen-veli ilişkilerini güçlendiren uygulamalar, öğrenci başarısını artırmak için kritik öneme sahiptir. Öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarına odaklanma, öğrenci refahını artırarak olumsuz davranışların azaltılmasına katkı sağlayabilir. Öğretmen-öğrenci-veli işbirliği, öğrencinin öğrenme deneyimini kişiselleştirmeye yardımcı olabilir ve öğrencinin gereksinimlerini daha iyi karşılamak için fırsatlar sunar. Sonuç olarak, bu stratejiler

eğitim kurumlarının hem akademik hem de duygusal açıdan başarılı bir öğrenme ortamı oluşturmasına yardımcı olur. Eğitim kurumları, bu yaklaşımları benimseyerek öğrenci başarısını artırabilir ve okul topluluğunu daha sağlam bir temel üzerine inşa edebilir. Bu, sadece öğrencilerin eğitimden daha fazla fayda sağlamasına değil, aynı zamanda okulun genel etkinliğine de katkıda bulunabilir.

- ✓ Eğitim kurumları, paydaşlar arasında iletişimi artırmak ve farklı iletişim gereksinimlerini karşılamak için çoklu iletişim kanalları geliştirmelidir. Bu kanallar, sosyal medya platformları, okul web sitesi, mobil uygulamalar ve geleneksel iletişim araçları gibi çeşitli iletişim mecralarını içermelidir.
- ✓ Öğrenci-öğretmen-veli etkileşimini desteklemek için düzenli toplantılar ve etkinlikler düzenlemek önemlidir. Bu toplantılar, öğrenci başarısını, akademik gelişimi ve duygusal refahı ele almalıdır.
- ✓ Dijital iletişim araçlarını etkili bir şekilde kullanarak bilgi akışını hızlandırın. Özellikle e-posta, kısa mesaj servisi (SMS) veya okulun web tabanlı platformları gibi araçlarla anlık güncellemeler sağlayarak iletişimi kolaylaştırılmalıdır.
- ✓ Eğitim kurumları, velilere yönelik eğitim kaynakları, rehberlik hizmetleri ve öğrenci başarısını artırmaya yönelik ipuçları sunmalıdır. Bu, velilerin öğrencilerine daha iyi destek sağlamalarına yardımcı olabilir.
- ✓ Öğretmenlerin öğrencilerle daha güçlü bağlar kurabilmelerini teşvik etmek için mentorluk programları ve öğretmen-öğrenci iletişimini teşvik eden uygulamaları geliştirilmelidir.
- ✓ Acil durumlar için iletişim planları hazırlayın ve bu planları düzenli olarak okul topluluğuyla paylaşın. Bu, kriz anlarında hızlı ve etkili iletişimi sağlamak için hayati önem taşır.
- ✓ Velilerden, öğrencilerden ve öğretmenlerden düzenli olarak geri bildirimler toplayarak iletişim stratejilerini iyileştirme ve eksiklikleri giderme fırsatları yaratılmalıdır.
- ✓ İletişim stratejilerini düzenli olarak gözden geçirin ve güncellenmelidir. Teknolojik gelişmeleri yakından takip edin ve iletişim yöntemlerini sürekli olarak iyileştirme yolunda çaba harcanmalıdır.

Bu öneriler, eğitim kurumlarının öğrenci, öğretmen ve veli arasındaki iletişimi daha etkili bir hale getirmelerine yardımcı olabilir ve sonuç olarak öğrenci başarısını artırabilir ve okul topluluğunun birliğini güçlendirebilir.

KAYNAKÇA

- Aıkalm, A. (1998). Toplumsal Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara
- Başar, H. (1997). Sınıf Yönetimi. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Başaran, İ. E. (2004). Yönetimde İnsan İlişkileri, Yönel Davranış. Nobel Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Bayar, A. (2015). Bir Örgüt Olarak Okulda Meydana Gelen atışma Nedenleri ve özüm Yollarına Yönelik Okul Müdürlerinin Görüşleri. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(3):130-141.
- Bursalıoğlu, Z. (2012). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış 17. Basım, Ankara: Pegem Akademi.
- Celep, C. (1992). İlkokullarda Yönetici Öğretmen İletişimi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 8: 301-316.
- alışır, G. (2015). Kişilerarası iletişimde kullanılan bir araç olarak sosyal medya: Gümüşhane Üniversitesi iletişim fakültesi öğrencilerine yönelik bir araştırma. HumanitiesSciences, 10(3), 115-144.
- Demircan, Ö. (2013). Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri. İstanbul: Der Yayınları
- Doğan, S. ve Koçak, O. (2014). Okul Yöneticilerinin Sosyal İletişim Becerileri İle Öğretmenlerin Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: TheoryandPractice]. 20(2), 191-216
- Ekiz, D.(2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erbaş, G. (2008). Yönetici ve İşgören Arasındaki İletişimin Kalitesi İle Örgütsel Bağlılık İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Ergin, A. (2014). Eğitimde Etkili İletişim. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Eroğlu, E. (2005). Yöneticilerin Dedikodu ve Söylentiye Yönelik Davranış Biçimlerinin Belirlenmesi. (Arfor Taşıma Hizmetleri A.ř.'de Bir Uygulama). Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 13: 204-218.
- Genç, N. (2005). Yönetim ve Organizasyon. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Hoy W.K & Miskel C.G. (1991). Educational Administration Theory, Research and Practice. America: R.R. Donnelley & Sons Company.

İnceoğlu, M. (2010). Tutum Algı İletişim. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları

Kalaman, M. B. (2018). "İletişimde kavramsal çerçeve: 2000 yılı sonrasında Türkiye'deki yayınlar üzerine bir inceleme". II. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kongresi. 11(1), s. 19-39. Selçuk İletişim

Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi, 1(1), 62-80.

MEB (2015). Etkili İletişim. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı

Özgan, H. ve Aslan, N. (2008). İlköğretim Okul Müdürlerinin Sözlü İletişim Biçiminin Öğretmenlerin Motivasyonuna Etkisinin İncelenmesi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 7(1):190-206.

Rahim, M. A. (2001). Managing Conflict In Organizations. (3rd ed.). Westport, CT: Quorum Books.

Tanrıverdi, H. (2014). Sağlık Yönetiminde İletişim. Atatürk Üniversitesi. https://www.researchgate.net/publication/322917950_Saglik_Yonetiminde_Ilet isim Erişim Tarihi: 30.08.2023

TDK (2020). <https://www.tdk.gov.tr>, Erişim Tarihi: 30.08.2023

Tuna, Y. (2012). İletişim Kavramı ve İletişim Süreci. İletişim İçinde ss. 1-23. Ankara: Pegem Akademi.

Yıldırım, A., & Simsek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin.